

ΚΕΝΤΡΟΝ ΕΡΕΥΝΗΣ ΤΟΥ ΜΕΣΑΙΩΝΙΚΟΥ ΚΑΙ ΝΕΟΥ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΥ

Συνοπτική έκθεσις πεπραγμένων τοῦ ἔτους 1986

Τὸ προσωπικὸ τοῦ Κέντρου ἀποτελοῦν ὁ Διευθυντὴς του Δ. Σοφιανὸς (Διευθυντὴς ἀπὸ τὸ 1984, συντάκτης ἀπὸ τὸ 1966), οἱ συντάκτες Ἰωάννα Κόλια (ἀπὸ 27-2-1973), Κ. Λάμπας (ἀπὸ 1-10-1974), Ἑλένη Ἀγγελομάτη-Τσουγκαράκη (ἀπὸ 28-12-1974), Πηνελόπη Παπαδοπούλου-Στάθη (ἀπὸ 29-7-1975), Ρόδη Ἀγγελικὴ Σταμούλη (ἀπὸ 9-11-1981), Δ. Τσουγκαράκης (ἀπὸ 19-12-1984) καὶ ἡ δακτυλογράφος Γεωργία Μποδιώτου-Δημητρακοπούλου (ἀπὸ 1-3-1960), ἡ ὁποία ὅμως τὸν Σεπτέμβριον τοῦ 1986 ὑπέβαλε παραίτησιν καὶ ἀπεχώρησε ἀπὸ τὴν ὑπηρεσίαν.

Ὁ Διευθυντὴς καὶ τὸ λοιπὸ προσωπικὸ τοῦ Κέντρου κατὰ τὸ τρέχον ἔτος 1986 ἀσχολήθησαν μὲ τὴν ἐτοιμασίαν καὶ ἐκτύπωσιν (σύνταξιν ἐπιστημονικῶν μελετῶν, διόρθωσιν τυπογραφικῶν δοκιμῶν κλπ.) τοῦ Β' τόμου τοῦ Περιοδικοῦ τοῦ Κέντρου «Μεσαιωνικά καὶ Νέα Ἑλληνικά». Ἡ ἐκτύπωσις ἔχει σχεδὸν ἀποπερατωθεῖ, καὶ ὁ τόμος, πού θὰ ἀποτελεῖται ἀπὸ 400 περίπου σελίδες καὶ 60 πίνακες ἐκτὸς κειμένου, ἐλπίζεται νὰ παραδῶθῃ ἀπὸ τὸ τυπογραφεῖο καὶ νὰ κυκλοφορήσῃ τὸν Ἰανουάριον τοῦ 1987. Στὸν τόμον αὐτὸ περιλαμβάνονται μελέτες τοῦ ἐπόπτη τοῦ Κέντρου Ἀκαδημαϊκοῦ κ. Μ. Μανούσακα, τοῦ Διευθυντῆ Δ. Σοφιανοῦ καὶ τῶν συντακτῶν Πηνελόπης Στάθη, Ἑλένης Ἀγγελομάτη-Τσουγκαράκη, Δ. Τσουγκαράκη, Κ. Λάμπας. Δημοσιεύονται ἐπίσης δύο μικρὰς ἀνέκδοτες μελέτες τοῦ Μ. Γεδεών, ἀπὸ τὰ κατὰλοιπά του.

Ὁ Διευθυντὴς τοῦ Κέντρου Δ. Σοφιανὸς ἀσχολήθηκε ἐπίσης μὲ τὴν ἀποπεράτωσιν καὶ ἐκτύπωσιν τοῦ Γ' τόμου τῆς σειρᾶς «Τὰ Χειρόγραφα τῶν Μετεώρων - Χειρόγραφα τῆς Μονῆς Ἁγίου Στεφάνου». Ὁ τόμος αὐτὸς, ὁ ὁποῖος παραδόθηκε ἀπὸ τὸ τυπογραφεῖο καὶ κυκλοφόρησε τὸν Ὀκτώβριον τρ. ἔτους, περιλαμβάνει ἐκτενῆ Προλεγόμενα (σελ. θ'-λθ'), τὴν ἀναλυτικὴν περιγραφὴν τῶν 154 κωδίκων τῆς Μονῆς τοῦ Ἁγίου Στεφάνου (σελ. 1-428), λεπτομερεῖς εὑρετηριακοὺς πίνακες (σελ. 429-484) καὶ πλούσιο λεύκωμα μὲ 280 καλλιτεχνικὰ πανομοιότυπα σελίδων τῶν χειρογράφων, ἐγχρωμα καὶ ἀσπρόμαυρα. Ἐχει συνταχθεῖ ἀπὸ τὸ Διευθυντὴ τοῦ Κέντρου, πλην τῶν ἀναλυτικῶν περιγραφῶν τριῶν κωδίκων (τῶν ὑπ' ἀρ. 83-84 καὶ 95, σελ. 209-259 καὶ 288-302 ἀντισταίχως), τὶς ὁποῖες ἔχει συντάξῃ ὁ Γ. Παπαδημητρίου, καὶ τοῦ ἐκτενοῦς ὀνοματολογικοῦ καὶ πραγματολογικοῦ εὑρετηρίου καὶ ἄλλων πινάκων (σελ. 441-442, 454-484), πού κατήρτισαν οἱ συντάκτες Ἑλένη Ἀγγελομάτη-Τσουγκαράκη καὶ Δ. Τσουγκαράκης.

Παράλληλα, ὁ Διευθυντὴς τοῦ Κέντρου Δ. Σοφιανὸς προχώρησε ἱκανοποιητικὰ τὴ σύνταξιν τοῦ Δ', καὶ τελευταίου, τόμου τοῦ Καταλόγου τῶν χειρογράφων κωδίκων τῆς Μονῆς τῆς Ἀγίας Τριάδος.

Γιὰ τὸν ἐπὶ τόπου ἔλεγχον, τὴ σύνταξιν τῶν περιγραφῶν τῶν χειρογράφων αὐτῶν καὶ ἄλλες ἀπαραίτητες διακριβώσεις μετέβη ὁ Διευθυντὴς τοῦ Κέντρου στὴ Μονὴ Ἀγίου Στεφάνου (ὅπου φυλάσσονται καὶ τὰ χειρόγραφα τῆς Ἀγίας Τριάδος) κατὰ τοὺς μῆνες Ἰούνιο, Σεπτέμβριο καὶ Δεκέμβριο.

Στὰ πλαίσια καὶ τῶν ἄλλων ἐπιστημονικῶν καὶ ἐκδοτικῶν προγραμμάτων τοῦ Κέντρου ἔγιναν καὶ οἱ ἑξῆς ἐργασίες:

α') Ἀποπερατώθηκε ἡ ἀποδελτίωση καὶ κατάρταξιν τῶν ἐπιστολῶν τοῦ Ἀγραφιώτη λογίου ἱατροῦ καὶ ἱερομονάχου Ἀναστασίου Γορδίου (1654-1729) ἀπὸ τὰ χειρόγραφα (μετεωρικά, Ἔθν. Βιβλιοθ. Ἀθηνῶν καὶ Γενικῶν Ἀρχείων τοῦ Κράτους) πού περιέχουν μεγάλες συλλογές ἀπ' αὐτές. Προχωρεῖ ἱκανοποιητικὰ ἡ ἀποδελτίωση ἀπὸ τίς μικρότερες συλλογές, καθὼς καὶ ὁ ἐντοπισμὸς τῶν ἤδη δημοσιευμένων ἐπιστολῶν. Στὴ συνέχεια θὰ γίνῃ ἡ ἐπεξεργασία τοῦ ὕλικου γιὰ τὴν παρουσίαση αὐτῆς τῆς καταλογογραφῆσεως. Τὴν ἐργασία αὐτὴ ἔχει ἀναλάβει καὶ ἐκπονεῖ ἡ συντάκτρια Ἰωάννα Κόλια.

β') Συνεχίστηκε καὶ ὁλοκληρώθηκε ἡ μεταγραφή τῆς ἀλληλογραφίας τοῦ Θεσσαλοῦ λογίου κληρικοῦ καὶ Διδασκάλου Κωνσταντίνου Οἰκονόμου τοῦ ἐξ Οἰκονόμων (1780-1857) τῆς περιόδου 1802-1821. Τὴν ἐργασία αὐτὴ ἔχουν ἀναλάβει καὶ ἐκπονοῦν οἱ συντάκτες Κ. Λάμπας καὶ Ρόδη-Ἀγγελικὴ Σταμούλη. Παράλληλα, ὁ Κ. Λάμπας ἀσχολήθηκε μὲ τὸν πραγματολογικὸ σχολιασμὸ τῶν παραπάνω ἐπιστολῶν. Ἡ ὅλη ἐργασία ἔχει προχωρήσει σὲ ἱκανοποιητικὸ βαθμὸ καὶ θὰ ὁλοκληρωθεῖ σύντομα. Ἐλπίζεται ὅτι κατὰ τὸ ἐρχόμενο ἔτος 1987 θὰ παραδοθεῖ στὸ τυπογραφεῖο τὸ σύνολο τῆς ἐργασίας, πού θὰ ἀποτελέσει τὸν Α' τόμο τῆς ἀλληλογραφίας τοῦ Κ. Οἰκονόμου.

γ') Ἡ συντάκτρια Πηνελόπη Στάθη ἀνέλαβε καὶ προώθησε σημαντικὰ τὴν ἀποδελτίωση τῶν φακέλων τοῦ Γραμματοφυλακείου τοῦ Μετοχίου τοῦ Παναγίου Τάφου τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Συγκεκριμένα, ἀπεδελτίωσε 260 ἔγγραφα πού ἀποτελοῦν τὸ περιεχόμενον τοῦ φακέλου: «Ἀλληλογραφία Μεγάλων Διερμηνέων (1671-1797)». Τῶν ἐγγράφων τούτων συνέταξε καὶ σχετικὲς περίληψεις. Τὸ ὕλικὸ αὐτό, μαζὶ μὲ τὸ περιεχόμενον τοῦ φακέλου «Ἀλληλογραφία Πατριαρχῶν Ἱεροσολύμων ἀπὸ Νεκταρίου μέχρι Κυρίλλου (1660-1872)», θὰ ἀποτελέσουν μιὰν ἐνότητα (περίληψιν τῶν ἐπιστολῶν, ἀποστολεῖς-ἀποδέκτες, χρονολογίες, εὔρετήρια).

δ') Ἡ συντάκτρια Ρόδη-Ἀγγελικὴ Σταμούλη συνέχισε τὴν ἀπασχόλησίν

της με τούς συμβολαιογραφικούς κώδικες του 18ου αί. (1742-σ.1800), που άπόκεινται στο Άρχείο τής Μητροπόλεως Νικοπόλεως και Πρεβέζης. Συγκεκριμένα, άσχολήθηκε με την έπεξεργασία του ύλικού που έχει προκύψει άπο την άποδελτίωση του συνόλου τών προικοσυμφώνων (περί τά 150) που περιέχουν οι κώδικες αυτοί, κυρίως όμως συνέχισε τις λεπτομερείς άποδελτιώσεις τών ύπολοίπων συμβολαιογραφικών πράξεων τών κωδίκων, που καλύπτουν συνολικά περί τις 7000 σελίδες.

ε') Με την φροντίδα και ευθύνη του έπιστημονικού συνεργάτη και τέως Διευθυντή του Κέντρου Α. Βρανούση προωθούνται οι ύπολειπόμενες έργασίες για την ολοκλήρωση τής φωτοανατυπώσεως τής «Έφημερίδος τής Βιέννης». Έτσι, στοιχειοθετήθηκαν και σελιδοποιήθηκαν οι περιλήψεις περιεχομένων τής «Έφημερίδος» τών έτών 1792, 1793, 1794 και 1797. Με τή διώρθωση τών τυπογραφικών δοκιμίων άσχολήθηκαν και οι συντάκτες Πηνελόπη Στάθη και Δ. Τσουγκαράκης.

Η βιβλιοθήκη του Κέντρου, παρά τά άνεπαρκέστατα κονδύλια που διατίθενται για τόν έμπλουτισμό της, απέκτησε έφέτος 300 περίπου νέους τόμους βιβλίων και περιοδικών (άρ. βιβλίου είσαγωγής 8701-9000) άπο δωρεές, ανταλλαγές ή άγορές.

Πρέπει να σημειωθεί ότι πολός χρόνος δαπανήθηκε άπο όλους μας για τή διεκπεραίωση διοικητικών και άλλων γραφειοκρατικών διαδικασιών, καθώς και για τήν έξυπνέτηση ειδικών έρευνητών, Ίδρυμάτων και Ίνστιτούτων, τής Ελλάδας και του Έξωτερικού, που αποτάθηκαν στο Κέντρο μας για διάφορα έρευνητικά και άλλα θέματα.

Τόν Δεκέμβριο του 1986 ή συντάκτρια Έλένη Άγγελομάτη-Τσουγκαράκη κατέθεσε και ύποστήριξε στο Πανεπιστήμιο τής Όξφόρδης τή διδακτορική της διακριβή, με τίτλο: «The Eve of the Greek Revival: British Travellers Perceptions of Early Nineteenth Century Greece».

Η ίδια συντάκτρια συμμετέσχε: α') Στο Έ' Πανιώνιο Συνέδριο (17-21 Μαΐου 1986) με ανακοίνωση: «Οί περιηγήσεις του Λόρδου Γκίλφορντ στην Ελλάδα». β) Στο ΣΤ' Διεθνές Κρητικολογικό Συνέδριο (24-30 Αύγουστου 1986) με ανακοίνωση: «Η Κρήτη στα περιηγητικά κείμενα του 18ου και τών άρχών του 19ου αί».

Η συντάκτρια Πηνελόπη Στάθη συμμετέσχε στο 10ο Συνέδριο Τουρκικής Ίστορίας (Άγκυρα, 22-27 Σεπτεμβρίου 1986) με ανακοίνωση: «Λεξικά και γραμματικές στην καραμανλίδικη βιβλιογραφία».

Ο συντάκτης Δ. Τσουγκαράκης συμμετέσχε: α') Στο Cretan Exploration Project, Πρόγραμμα έρευνας τής Δυτ. Μεσαράς Κρήτης (Ίούλιος-Αύγουστος 1986). β') Στο ΣΤ' Διεθνές Κρητικολογικό Συνέδριο στα Χανιά (24-30 Αύγουστου

1986) με ανακοίνωση: «Παρατηρήσεις στο χαρακτήρα τῶν οἰκισμῶν τῆς βυζαντινῆς Κρήτης».

Ὁ ἴδιος συντάκτης δίδαξε στο Ἴόνιο Πανεπιστήμιο (ἔδρα Βυζαντ. Ἱστορίας) κατὰ τὸ ἀκαδημαϊκὸ ἔτος 1985-86.

Ὁ τέως Διευθυντῆς καὶ τώρα ἐπιστημονικὸς συνεργάτης τοῦ Κέντρου Λ. Βρανούσης, σὲ ἐπίσημη τελετὴ ποὺ ἔγινε στὰ Ἰωάννινα (20 Φεβρ. 1986) γιὰ τὴν ἐπέτειο τῆς ἀπελευθέρωσης τῆς πόλης ἀπὸ τὸν τουρκικὸ ζυγὸ, προσκεκλημένος ἀπὸ τὶς δημοτικὲς ἀρχὲς τῆς γενέτειράς του καὶ τοὺς ἀρμόδιους τοῦ ἐκεῖ Πανεπιστημίου, ἐκφώνησε τὸν πανηγυρικὸ τῆς ἡμέρας. Ἡ ὁμιλία του τυπώθηκε μὲ τίτλο: «Ἑπαινος Ἰωαννίνων. Ἡ πρωτεύουσα τῆς Ἠπείρου στὴν ἱστορικὴ τῆς διαδρομῇ» (8ο, σελ. 40) Στὸ Ε΄ Διεθνὲς Πανιόνιο Συνέδριο (Κεφαλονιά, 17-21 Μαΐου) παρουσίασε ἐπιστημονικὴ ἀνακοίνωση μὲ θέμα: «Don Vincenzo Micarelli, ἓνας διαβόητος, τυχοδιώκτης στὸν κύκλο τοῦ Σολωμοῦ». Στὸ Ζ΄ Πανελλήνιο Ἱστορικὸ Συνέδριο (Θεσσαλονίκη, 23-25 Μαΐου) παρουσίασε ἐπιστημονικὴ ἀνακοίνωση μὲ θέμα: «Ὁ κύκλος τοῦ Ρήγα καὶ ὁ Ἰώσηπος Μοισιόδαξ». Στὸ Α΄ Διεθνὲς Συνέδριο «Φεραὶ-Βελεστίνου-Ρήγας» (Βελεστίνου, 30, 31 Μαΐου καὶ 1 Ἰουνίου) παρουσίασε ἀνακοίνωση μὲ θέμα: «Νεώτερες ἔρευνες γιὰ τὸν Ρήγα», Στὴ σειρά τῶν ὁμιλιῶν ποὺ ὀργανώθηκαν στὴν Κέρκυρα (2-9 Νοεμβρίου) γιὰ τὰ 150 χρόνια τῆς ἐκεῖ «Ἀναγνωστικῆς Ἑταιρείας» παρουσίασε ἀνακοίνωση μὲ θέμα: «Ἀναδρεμὴ στοὺς προδρόμους τῆς Ἀναγνωστικῆς Ἑταιρείας: Ἡ Ἐπατριωτικὴ Ἑταιρεία» (Societa Patriotica) τοῦ 1797». Στὸ Α΄ Συμπόσιο Γενεαλογικῆς καὶ Ἑραλδικῆς Ἐπιστήμης (Ἀθήνα, 25-26 Νοεμβρ.) παρουσίασε ἀνακοίνωση μὲ θέμα: «Τὸ ἐθνόσημο καὶ ἡ σημαία τοῦ Ρήγα». Στὸ διήμερο ποὺ ὀργάνωσε ἡ Ἱστορικὴ καὶ Λαογραφικὴ Ἑταιρεία τῶν Θεσσαλῶν γιὰ τὰ 150 χρόνια ἀπὸ τὸ θάνατο τοῦ Κωνσταντίνου Κούμα (Ἀθήνα, 29-30 Νοεμβρ.) παρουσίασε ἀνακοίνωση μὲ θέμα: «Κωνσταντῖνος Κούμας καὶ Ἀθανάσιος Ψαλίδας». Σὲ τιμητικὴ ἐκδήλωση ποὺ ὀργάνωσε ὁ Δῆμος Ἰωαννίνων (17 Δεκ.) τοῦ ἀπονεμήθηκε τὸ «Μετάλλιο τῆς Πόλεως» γιὰ τὴ συμβολὴ του στὴν ἱστορικὴ διερεύνηση τοῦ Ἠπειρωτικοῦ παρελθόντος καὶ γιὰ τὴν ὅλη δράση του.

Ὁ Διευθυντῆς τοῦ Κέντρου
Δ. Ζ. Σοφιανός